Viite: HE 35/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE35/2018

SUOMEN KYLÄT RY:N LAUSUNTO: HE 35/2018 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA KASVUPALVELUISTA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Suomen Kylät ry on vastaanottanut eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan kutsun asiantuntijan kuulemisesta valiokunnassa. Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluksi viitteessä mainitussa asiassa ja toteamme seuraavaa:

Kansalaisjärjestöt otettava mukaan kasvupalveluiden uudistamiseen maaseudulla

Maakuntauudistus avaa kasvupalvelu-uudistuksen myötä lupaavia mahdollisuuksia koko maahan, kun nykyiset TE- ja yrityspalvelut yhdistetään kasvupalveluksi. Samalla palveluiden tuotantoa avataan kilpailulle, johon voivat osallistua yritysten ohella kolmannen sektorin toimijat. Ei ole epäilystä, etteikö suurissa kaupungeissa löytyisi tähän riittävästi tarjontaa. Suomen Kylät ry pitää kehitystä lupaavana, mutta on samalla huolissaan siitä, kuinka kansalaisten tasa-arvoiset mahdollisuudet työvoimapalveluihin toteutuvat alueellisesti. Myös maaseudulla sekä pienillä paikkakunnilla palveluiden saavutettavuus, riittävyys ja valinnanvapaus on varmistettava. Asiakkaiden todellinen valinnanvapaus ja tasa-arvo koko maassa on vaikeaa toteuttaa ilman kolmannen sektorin palvelutarjontaa.

Toimivien kasvupalveluiden ja toimivien työmarkkinoiden luominen vaatii aikaa ja monipuolisia toimijoita. Markkinoiden ja kysynnän luomisessa kansalaisjärjestöillä voi olla alueellisesti merkittävä rooli. Suomen Kylät ry:llä on oman toimintansa kautta hyviä kokemuksia työllisyyspoliittisesta hanketoiminnasta sekä maahanmuuttajien kotouttamisesta. Kasvupalveluiden tuottamiseen on perusteltua ottaa mukaan kolmannen sektorin toimijat, joilla on kokemusta työvoimapoliittisesta palvelutoiminnasta maaseudulla ja kattava organisaatio hankkeiden läpivientiin. *Näitä ovat mm. kyläyhdistykset sekä maaseudun kehittämistä tukevat Leader -ryhmät*. Kylätoiminta on jo pitkään tehnyt konkreettista työtä pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi: pelkästään vuonna 2017 työllistettyinä oli 840 pitkäaikaistyötöntä ympäri maata. Tällä hetkellä Suomen Kylät ry laajentaa muihin maakuntiin Uudellamaalla toteutettua hankemallia, jossa pitkäaikaistyöttömiä työllistetään kyläavustajaksi sekä tämän jälkeen avoimille työmarkkinoille. Tätä osaamista kannattaisi hyödyntää kasvupalvelujen toteuttamisessa. Sama koskee kolmannen sektorin ja myös kylätoiminnan toteuttamaa maahanmuuttajien kotouttamista. Syntyvyyden jatkuvan laskun johdosta maahanmuuton ja kotouttamisen tukeminen on ainut keino pelastaa maamme huoltosuhde.

Järjestöt tulisi ottaa mukaan myös työttömyysturvan aktiivimallin yhteydessä toteutettaviin työllistämistoimiin. Tämä olisi tarpeen varsinkin syrjäisellä maaseudulla, koska se mahdollistaisi työttömien aktivoimisen niissäkin olosuhteissa, joissa yrityksillä ei ole sillä hetkellä tarjota aktivointiehdot täyttävää työtä. Tätä tukee myös se, että monet kansalaisjärjestöt, myös Suomen Kylät ry, on vahvistamassa rooliaan erityisesti ennalta ehkäisevän sosiaalipoliittisen työn parissa. Ennalta ehkäisevässä sosiaalityössä tarve ylittää jatkuvasti tarjonnan, vaikka tämän työn hyöty ei näy välittömästi vaan välillisesti kansantalouden tuottavuudessa.

Seudulliset Leader-ryhmät ovat tehneet merkittävää työtä mm. maaseudun pienten yritysten yritystukien myöntäjinä. Jatkossa esimerkiksi starttirahojen myöntäminen voisi olla osa Leader-ryhmien toimintaa. Yhteisölähtöisen paikalliskehittämisen metodiikkaa on vahvistettava sekä maaseuduilla että kaupungeissa - varsinkin kaupunkiaktivismissa on valtava bottom-up kehittämisen potentiaali, jolle maaseudun kylätoiminta ja Leader-kehittäminen voivat näyttää esimerkkiä. Samalla luodaan maaseutu-kaupunki-vuorovaikutusta ja vähennetään vastakkainasettelua.

Digitaalisuuden myötä muuttuvat työnteon muodot aluekehityksen ja kasvupalveluiden osatekijänä

Aluekehityksen sekä myös kasvupalveluiden näkökulmasta mielenkiintoinen asia on digitaalisuuden nopea kehittyminen, joka mahdollistaisi jo nyt monissa ammateissa (asiantuntija-ammatit, aineeton tuotanto) osittaisen tai kokoaikaisen paikasta riippumattoman tai monipaikkaisen työnteon. Tällä voi olla yleistyessään merkittäviä työn tekemisen ja sijoittumisen sekä ihmisten asumisratkaisuihin kohdistuvia aluekehityksen ja kasvupalveluihin ulottuvia vaikutuksia. Paikasta riippumaton työnteko avaa myös aluepoliittisesti mielenkiintoisia näkymiä. Mikäli ihmisten työnteko ei jatkossa ole nykyisellä tavalla kiinteästi sidottua tiettyyn työn suorittamispaikkaan, saattaa työpaikkojen ja palveluiden keskittyminen suuriin keskuksiin muuttua aiempaa vähemmän luonnonlain kaltaiseksi vääjäämättömyydeksi.

Paikasta riippumattoman työnteon yleistyminen voi toimia osaratkaisuna moniin aluekehityksen ja myös kasvupalveluiden ongelmiin:
- työmatkaliikenteen aiheuttamat suuret ilmastopäästöt
- keskittyvän asumisen kalleus ja ahtaus
- jo kertaalleen rakennetun infran uudelleen rakentaminen
- maan epätasapainoisen kehityksen aiheuttama huoltosuhteen vinoutuminen osassa maata
- palveluiden ylikuormitus toisaalla ja häviäminen toisaalla
- yritysten kasvu- ja rekrytointiongelmat
- ylisuuret asumiskustannukset ja -lainat

Muutoinkin asumisympäristön nykyistä vapaamman valinnan mahdollistuminen edistäisi kansalaisten ja alueiden tasaisempaa taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia.

Aluekehittämisen ja kasvupalveluiden yhteisenä tärkeänä tulevaisuuden tehtävänä olisi mielestämme paikasta riippumattoman työnteon edistäminen maan tasapainoisemman alueellisen kehittämisen sekä ilmastonsuojelun näkökulmista.

Muita huomioita maaseudun näkökulmasta:

Esityksen 4 §:n 2 momentin 6) kohdan mukaan alueiden kehittämisen tavoitteena on parantaa elinympäristön laatua, kestävää alue- ja yhdyskuntarakennetta sekä saavutettavuutta. Suomen Kylät ry toteaa, että maaseudulla eräänä elinkeinollisen kasvun esteenä koetaan kaavoitus ja se, että esim. yritystoiminnan edellyttämää rakentamiseen on toisinaan vaikea saada lupia.

Suomen Kylät ry pitää tärkeänä esityksen 4 §:n alueiden kehittämisen tavoitteita. Pykälän 2 momentin mukaan alueiden kehittämisen tavoitteena olisi mm. vähentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja ja kannustaa käytettävissä olevien voimavarojen täysimääräiseen käyttöönottoon kestävällä tavalla.

Tärkeitä läpileikkaavia asioita esityksissä ja niiden yhteiskunnallisissa vaikutuksissa ovat mielestämme mm. palveluiden saavutettavuus, digitalisaation hyödyntäminen sekä maaseudun ja kaupunkien tasapainoinen kehitys ja vuorovaikutus. Pitkien etäisyyksien maakunnissa Itä- ja Pohjois-Suomessa on erityisen tärkeää ottaa huomioon julkisten verkkopalvelujen toimivuus. Valokuiturakentamisen ja siihen perustuvan langattoman 5G-verkon tavoitteeksi on asetettava vähintään 100Mb/s tiedonsiirtonopeus laajalla peittoprosentilla (vrt. Ruotsi 1000Mb/s 98% kotitalouksista v. 2025 mennessä).

Paikkaperustaisen kehittämisen keskusjärjestönä Suomen Kylät ry pitää tärkeänä, että suuria muutoksia tehtäessä suoritetaan maaseutuvaikutusten arviointi, jotta eri sektoreilla toteutettavien muutosten yhteisvaikutuksena ei tahattomasti synny tilanteita, jotka ovat rasittavat kohtuuttomasti maaseudun asukkaita ja elinkeinotoimintaa. Muutoinkin eri hallinnonalojen vuoropuhelu ja sektorirajat ylittävä jatkuva

yhteistyö on tärkeää, samasta syystä. Kansalaisjärjestöjen, ei vain yritysten, toiminnan kytkeminen osaksi uudistuksia on niiden onnistumisen ja julkikuvan kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Perniössä 24.4.2018

Suomen Kylät ry

Petri Rinne
puheenjohtaja

Tuomas Perheentupa
kehittämisjohtaja